

Zwingli Ulrich 67 tétele¹

Én, Zwingli Huldrych, vallom, hogy Zürich dicséretes városában az Istentől ihletett Szentírás alapján a következő tételek és gondolatok szerint prédikáltam, és kész vagyok e tételeket a Szentírás mértéke szerint meg is védeni. Abban az esetben, ha a Szentírást nem jól értettem volna, készen állok a mások általi tanításra, de csak a Szentírás alapján.

1. Tévednek és Istent szidalmazzák mindazok, akik azt mondják, hogy semmi az evangélium az egyház bizonyoságtétele nélkül.

2. Az evangélium summája az, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, az Istennek igaz Fia kijelentette nekünk az ő mennyei Atyjának akaratát, és ártatlanságával minket megszabadított a haláltól és kiengesztelte Istent.

3. Mindazokra nézve tehát, akik voltak, vannak és lesznek, az üdvösség egyedüli útja Krisztus.

4. Aki más ajtót keres vagy mutat, az téved, sőt gyilkosa a léleknek és tolvaj.

5. És így mindazok, akik másféle tanokat az evangéliummal egyenlőnek vagy annál kiválóbbaknak tartanak, tévednek, nem tudják, mi az evangélium.

6. Mert Isten a Jézus Krisztust ígérte és rendelte is vezérül és kormányzóul az egész emberi nemzet számára;

7. hogy örök üdvössége és Feje legyen minden hívőnek, akik az ő teste, amely azonban nélküle holt és semmire sem képes.

8. Ebből először az következik, hogy mindazok, akik ebben a Főben élnek, azok Istennek tagjai és gyermekei. Ez az egyház, vagyis a szenteknek egysége, a Krisztus-

---

¹ Zwingli, Ulrich (Huldrych, Huldreich, 1484–1531) 1523-ban megfogalmazott 67 tételét az első református hitvallási iratok közé sorolják. 1522-ben zavargások támadtak Zürichben a bűjt kapcsán. Noha a hitbeli kérdések megítélése a konstanzi püspök jogkörébe tartozott, a városi tanács maga szeretett volna dönteni ezekben. Így Zwinglit szólította fel, hogy nyilatkozzék vitatottá vált hitbeli kérdések felől. Zwingli megfogalmazta tételeit és ezeket 1523. január 29-én terjesztette a zürichi városi tanács és 600 összesereglett személy elé. Ez az esemény az első zürichi disputáció néven vált ismertté. (A második disputációra 1523 októberében került sor, amikor az istentisztelet és a képek kérdéseiről vitatkoztak.) A tanács elfogadta a tételeket, Zwinglit és lelkészársait pedig felhatalmazták, hogy ezek értelmében prédikáljanak. Az írat megalapozta és elindította a sajátos zürichi reformációt, és más reformátori hitvallásokra is hatott. VI. Hadrianus pápa kiátkozta Zwinglit, de a városi tanács megvédte őt.

Zwingli tételeinek magyar fordítása mindeddig csak igen szűk szakmai körben és csupán kéziratos formában volt ismeretes Erdélyben. Elkészítőjének neve ismeretlen. A fordítás pedig nem mindenütt követi hűségesen az eredeti szöveget. Jakab Sándor fordítása ezt a hiányosságot igyekszik korrigálni, s egyben nagyobb körben ismertté tenni ezt a reformátori iratot. Szövege a következő művekben lelhető fel: Zwingli, H.: *Auslegung und Begründung der Thesen oder Artikel* (1523), amely Zwingli, Huldrych: *Schriften*. Band 2, 28.31-et idézi; Eberhard – Faulenbach, Heiner: *Reformierte Bekenntnisschriften*, Band 1/2, 1535–1549. Neukirchener Verlag 2006; <http://www.reformiert-online.net/t/de/bildung/grundkurs/gesch/lek2...>). A szövegben jelentkező kapcsos zárójelek fordítói betoldások.

nak menyasszonya és egyetemes egyháza (*ecclesia catholica*).

9. Ebből másodszer az következik, hogy miképpen a test tagjai a fő kormányzása nélkül semmire sem képesek, akképpen a Krisztus testében sem tehet senki semmit az ő Feje, Krisztus nélkül.

10. Amint az ember esztét veszti, ha a tagjai bármit is a fejük nélkül művelnek, miközben erőszakoskodnak és egymást megsebzik, s egymásban kárt tesznek, éppen úgy a Krisztus tagjai is eszüket veszítik, egymással dulakodnak és önmagukra oktalan rendeléseket helyeznek, valahányszor bármi tekintetben az ő Fejük, a Krisztus ellen merészelnék cselekedni.

11. Ebből láthatjuk, tehát, hogy azok a törvények, amelyeket úgynevezett lelki vezetők, az ő fényűzésükről, gazdagságukról, rangjukról, címeikről és törvényeikről szóló hagyományaikból hoztak, okai lettek mindenféle esztelenségnek, minthogy azok nem egyeztethetők a Fővel.

12. Tehát ők nem a Fő akaratából cselekszenek, mert hiszen Isten kegyelméből vannak azok, akik a Főt világozásban akarják tisztelni; ezért nem kell hagyni, hogy esztelenkedjenek, hanem egyedül csak a Főre kell hallgatni.

13. Mert ha a Főre hallgatunk, tisztán és világosan megtanuljuk Isten akaratát, aki az ő Szentleke által magához vonz és megváltoztat.

14. Annakokáért a keresztyén embereknek legfőképpen arra legyen gondjuk, hogy mindenütt egyedül Krisztus evangéliuma prédikáltassék.

15. Mert abban van a mi üdvösségünk, hogy hiszünk az evangéliumban; és ha nem hiszünk ebben, el fogunk kárhozni, mert a teljes igazság az evangéliumban világol.

16. Az evangéliumból tanuljuk meg: hogy az üdvösség tekintetében az emberek tanításai és rendelkezései semmit sem érnek;

17. (*A pápáról:*) hogy Krisztus az egyetlen, egyedüli és örök főpap. Ebből megérthetjük, hogy azok, akik magukat főpapoknak tartják, Krisztus dicsősége és hatalma ellen törekszenek, s ezzel elvetik Krisztust;

18. (*A miséről:*) hogy Krisztus egyszeri önfeláldozása örök, maradandó érvényű és minden hívő bűnéért eleget tevő áldozat. Ebből megismerhetjük, hogy a mise nem áldozat, hanem arra az áldozatra való visszaemlékezés, amelyet Krisztus tanúsított irántunk, és mintegy biztosítéka ennek a váltságnak;

19. (*A szentek közbenjárásáról:*) hogy Krisztus az egyedüli közbenjáró Isten és mi közöttünk;

20. hogy Isten mindent meg akar adni nekünk Krisztus nevében. Ebből következik, hogy nekünk – Krisztuson kívül – soha senki más közbenjáróra nincs szükségünk,

21. s ha egymásért itt a földön könyörgünk, azt oly módon cselekedjük, hogy bizalmunk legyen Krisztusban, aki által a mennyei Atya nekünk mindent megad;

22. (*A jó cselekedetekről:*) hogy Krisztus a mi igazságunk. Ebből megérthetjük, hogy a mi cselekedeteink, amennyiben Krisztus akarata szerintiék, annyiban jóknak nevezhetők; de amennyiben a mi akaratunk szerint vannak, nem igazak, sem nem jók;

23. (*a pápi javakról*) hogy Krisztus megveti a világ javait és pompáját. Ebből kikövetkeztethetjük, hogy akik az ő nevében gazdagságra törekszenek, Krisztusnak súlyos károkat okoznak, s őt saját fukarságuk és csalárdságuk palástjával használják;

24. (*Az ételtalomsról:*) hogy egy keresztyént se lehet kötelezni olyan cselekedetekre, melyeket Isten nem parancsolt. Tehát a keresztyének minden időben minden táplálékkal élhetnek. Ebből azt tanuljuk meg, hogy a sajtra és a vajra vonatkozó pápi rendelet pápai család;

25. (*Az ünneplésről és búcsújárásról:*) hogy az idő és a hely alá van rendelve a keresztyén embernek, nem pedig az ember a helynek és időnek. Ebből azt tanuljuk meg, hogy azok, akik az embereket helyhez és időhöz kötik, szabadságuktól fosztják meg a keresztyéneket;

26. (*A csuháról, jegyekről:*) hogy semmi sem gyűlöletesebb Isten előtt, mint a képmutatás. Tehát ebből tanuljuk meg, hogy minden, ami az emberek előtt jobbnak tünteti fel magát, mint ami valójában, súlyos képmutatás és gonoszság. Ilyen fajta dolgok a csuklyák, a jegyek, a tonzúrák és a többi;

27. (*A szerzetrendekről és szektákról:*) hogy minden keresztyén a Krisztusnak atyjafia és egymásnak testvére; senki se emelkedhet atyaként a testvérek fölé. Ezzel érvényüket veszítik a szerzetesrendekről, szektákról, csoportosulásokról és más effélékről szóló rendeletek;

28. (*A papok nősiüléséről:*) hogy mindaz, amit Isten megengedett, vagy meg nem tiltott, helyes; tehát a házasság tisztességes minden emberre nézve;

29. és hogy mindazok, akiket lelki vezetőknek neveznek, vétkeznek akkor, amikor nem óvják magukat házassággal; [tudniillik] miután meggyőződtek afelől, hogy Isten megvonta tőlük azt az adományt, hogy önmegtartóztatásban és tisztaságban éljenek;

30. (*A tisztasági fogadalmakról:*) hogy akik tisztasági fogadalmat tesznek, balgatagul és gyermeki módra, túlon túl sokra vállalkoznak. Ebből tehát azt tanulhatjuk meg, hogy azok, akik ilyen fogadalomra buzdítanak, szemtelenül veszélybe sodorják a jámbor embereket;

31. (*Az egyházi átokról:*) hogy önmagában egyetlen ember sem sújthat átokkal senkit, hanem csak az egyház. Ez azt jelenti, hogy ezt csak azoknak a közössége teheti meg, akik között fegyelemre szoruló lakik, és pedig az órállóval együtt, azaz a lekipásztorral;

32. hogy egyedül azt lehet kiközösíteni, aki nyilvános botránkozást okoz;

33. (*A jogtalanul elidegenített javakról:*) hogy a jogtalanul elidegenített javakat – amennyiben azokat nem lehet visszaszolgáltatni az igazi tulajdonosnak – nem zárdáknak, szerzeteseknek, apácáknak, papoknak kell adni, hanem a szegényeknek.

34. (*A hatóságról:*) Az úgynevezett egyházi hatalmasság pompájának semminemű alapja nincs Krisztus tanításában,

35. de a világi hatalom ereje és erőssége Krisztus tanításán és tettein nyugszik.

36. Mindaz tehát, amit az úgynevezett egyházi többség a maga jogaként és jogvédelmeként tüntet fel, a világi hatalom tulajdona, ha ugyan ez keresztyén akar lenni.

37. Ennek kivétel nélkül minden keresztyén engedelmességgel tartozik,

38. amennyiben az nem az Isten ellenében parancsol.
39. Annakokáért a világi hatalom minden törvényének egyeznie kell az Isten akarával, tehát védelmeznie kell az elnyomottat, akkor is, ha az nem emelne panaszt.
40. Csakis a világi hatalom végeztethet ki jogosan, és ez is csupán azokat, akik nyilvános megbotránkoztatást okoznak (de ezt Isten haragjának felgerjesztése nélkül tege), figyelve arra, hogy vajon Isten nem parancsol-e valami mást.
41. Ha [a világi felsőbbtség képviselői] helyes tanácsot és segítséget nyújtanak azoknak, akikről majd Isten előtt számot kell adniuk, akkor nekik is kötelességük [világi előljáróik] fenntartásáról gondoskodniuk.
42. De ha hűtlenül és Krisztus parancsa, zsinórmértéke ellenére sáfárkodnak, le lehet váltani őket – Isten akarata szerint.
43. Összegezve: annak az országa a legjobb és legszilárdabb, aki egyedül Istennel uralkodik; viszont azé a leggonoszabb és legingatagabb, aki a saját önkénye szerint cselekszik.
44. (*Az imádságról:*) akik Istent igazán imádják, őt lélekben és igazságban hívják segítségül – az emberek előtt való minden láрма nélkül.
45. A képmutatók azért gyakorolják az ő [képmutató] cselekedeteiket, hogy az emberek lássák őket. Jutalmukat ugyanazon időben meg is kapják.
46. Ebből tehát az következik, hogy az áhítat nélküli és bérért való templomi énekelés, vagyis inkább gajdolás, dicsőségvágyból vagy haszonlesésből történik.
47. (*A megbotránkoztatásról:*) Az ember inkább szenvedje el a testi halált, mintsem hogy megbotránkoztasson vagy megbecstelenítsen egy keresztyén embert.
48. Aki együgyűségből vagy tudatlanságból, ok nélkül megbotránkozik, azt nem szabad beteg vagy tudatlan állapotban hagyni, hanem erősíteni kell őt, hogy ne tartsa bűnnek azt, ami nem bűn.
49. Nem tudok nagyobb megbotránkoztatást, mint azt, hogy nem engedik meg a lelki vezetőknak, hogy feleségük legyen, de megtűrik, hogy pénzért ágyasokat tartsanak.
50. (*A bűnbocsánatról:*) Egyedül Isten bocsátja meg a bűnt, egyedül az ő Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus által.
51. Aki a bűnök bocsánatát teremtménynek tulajdonítja, elvonja a tisztességet Istentől, és annak adja, aki nem Isten. Ez valóságos bálványozás.
52. Ennélfogva az a gyónás, amely a pap vagy felebarátunk előtt történik, nem tekinthető bűnbocsánatnak, hanem tanácskérésnek.
53. A kiszabott bűnbánati cselekmények, kivéve az egyházi fegyelmet, emberi elgondolásból származnak, és nem törlik el a bűnt; ezeket csupán mások elrettentésére szabják ki.
54. Krisztus hordozta fájdalmainkat és terhünket. Aki tehát azt gondolja, hogy a bocsánatot, amit egyedül Krisztus adhat, a bűnbánati cselekmények fejében nyerheti el, az téved és szidalmazza Istent.
55. Aki megtagadná a megtérő ember bármely bűnének megbocsátását, az nem Istennek, se nem Péternek, hanem az ördögnek helyettese.
56. Aki némely bűnt csak pénzért bocsát meg, az Simonnak és Bálámnak társa, és voltaképpen az ördög apostola.
57. (*A tisztítótűzről:*) Az igaz Szentírás semmit sem tud arról a tisztítótűzről, amely ez élet után következne.
58. Az elhunytak felett való ítéletet egyedül Isten ismeri;
59. s ha Isten keveset engedett megtudnunk erről, megtudását sem kell kutatgatnunk.

60. Nem helytelenítem azt, ha némely megtört ember Istenhez fohászkodik kegyelemért a halottak érdekében. Ámde a tisztító tűzhöz kötni őket és kiszabadulásukra időt megállapítani (például hét esztendő egy halálos bűnre) és haszonért hazudni, nem emberi, hanem ördögi dolog.

61. (*A papságról:*) A felszentelésről, amelyet a papok az utóbbi időkben találtak ki, a Szentírás semmit sem tud.

62. A Szentírás nem ismer más papokat, mint azokat, akik az Isten ígését hirdetik.

63. Ezek iránt tiszteletadást parancsol, tudniillik, hogy táplálásukról gondoskodjanak.

64. (*A visszaélések megszüntetéséről:*) Azokat, akik beismerik tévelygésüket, nem kell megbüntetni, hanem ki kell adni bérüket, és hagyni kell, hadd haljanak meg békességben; elmaradt papi jövedelmüket is keresztyén szeretetben kell rendezni.

65. Akik nem akarják beismerni tévelygésüket, Isten igazságossága szerint kapnak majd büntetést. Ezért testüket nem kell erőszak alá vetni, kivéve, ha olyan iszonyú módon viselkednének, hogy azt mellőzni nem lehet.

66. Minden egyházi eljáró azonnal buzgón alázza meg magát, és egyedül Krisztus keresztyét állítsák fel, ne a pénzesládát. Különben elpusztulnak, mert a fejsze a fának gyökerére vettetett.

67. Ha valaki értekezni kíván velem a pap béréről, a kamatról, a tizedről, a keresztleletlen gyermekekről és bérmálásról, készséggel ajánlkozom arra, hogy megfelelek neki. Itt [az értekezésen] senki ne merészeljen álokoskodással vagy emberi fortéllyal vitatkozni, hanem járuljon a Szentíráshoz és ismerje el, hogy a Szentírás a bíró; azért, hogy az igazságot vagy megtaláljuk, vagy – amint remélem – megtaláltuk, meg is tartsuk. Ámen.

A baseli templom, ahol Zwingli reformátori pályafutása előtt szolgált

Adja Isten, hogy úgy legyen!

**Fordította:
Jakab Sándor**